

«ШЫННЫ» ҮЖЕН ҮШКҮ ЧЕМПИОНУ

— Тилдеге хүнүн тураскааткан «Шын» солунун шаңдалы дөш чанчыл болган тыва хүреш маргылаа-ын эгелер-дир бис — деп, чарлакчы-тайлыбыр-лакчынын үнү стадионга чангылаанчү улау.

Чылган чонун кичээ-гиди стадионун сойгу тала-ында чыскаалышкан по-лакшуулаан кеткен, мөкөч-мөкөч шыганырлыг, кү-дөр, түрдү 64 мөгеле бар-ган...

Көрүкчүлөр хөй болган. Тилдегенни 51 чылмын оорүшүлгөн байыргалы, май 9-тун магалыг аас, чылгы хүнү оларнын хөй-алын, тур-соруну улам-на кө-дүргөн.

Стадионун чазак инди-риде Тыва Республиканын (Инеоанга) Ш. Д. Орак, ТР-нын Улуг Хуралынын Дар-ганы Г. Ч. Ширини болгаш Тыва Республиканын Дээди Хуралынын база Чазанын удуруткучулары олурганар.

«Шын» солунун кол ре-дактору В. Ф. Чадамба өсс берген.

— Хүндүлүг, Ала-чурттуу Улут дайымын, күш-жөмөл фронтуну киржи-чирин, стадионга чылган чон Майын бо магалыг аас хүнүн бистин чурту-вустун хөй националды чо-ну немед-фашистиг эжелек-чир-биле өдүмүг сегир-жип алышыкка чели ал-ган кайрамыктыг улут Тил-дегенни 51 чылмын байыр-ладды-биле демдегелер турарымыс бо — деп, эгезинде ол чугаалаан. — Калыг-дош-кун тулумушунарнын шел-деринге совет дайынчылар-биле кагы тыва эки турачы-лар маадарып-биле тууш-каныр. Чангыс чөт-чүртүг-дэримыс чөт кижин Совет Эли-динин Маадары белик ат-ка төлөтпн болган.

Тилдеге хүнүн турас-кааткан «Шын» солунун шаңдалы дөш чанчыл бол-ган тыва хүреш маргылаа-зын үе чөкө-лаа берге, ака-молек чөк-даа болза, докта-лал эртин турар. Республи-канын эң хөй үнер болган хөй тиражыг солуну — «Шын-ны» бүгү ажилдакчыла-рынын, оон номчуучулары-нын мүдүгүчлери Силер бүгү-деге байыр чедирбишкан, чүг-ле ак орукту күзеп тур бис.

Дүрежири-биле чыскаа-лышкан мөгелерге спортчу чедишкенин күзелимс — деп, редактор чугаалаан. Маргылдаанын тугун кө-дүрер эргени Тыванын «Ар-ыдан мөгези», делегей чер-

гелиг спорт мастери, «Шын-ны» эртен чылгы чемпиону Аас Монгушка берген. Тыва Республиканын Ыдык ыры чагыланып турар, ТР-нын Күрүне тугун ол көдүргөн. Маргылдаага киржири-биле дөшп турар 64 ши-лидек мөгелерин аразында Тыванын эң шымырак спорт-чулары барын чарлакчы хөйге адынатты, Республи-канын суралгы мөгелери Аас, Амир, Маадыр Мон-гуштар, Донгак Уран-оол, Алексей Хомушку, Чимит Куулар, Андрей Семис, Алдын-оол Куулар, Моолдун күрүнө «Начын» Равдан Давадалай болгаш өскелер-даа бар.

Бирги салынын мөгелери белеткенип турда, маргы-лдаанын судья коллегиязы-нын составына таныштырган. Оларнын аразында «Шын» солунун шаңдалы дөш 1962 чылга бар дугаар бо-луп эрген маргылдаага шүгүн баштайгы чемпион, суралгы мөгө Алексей Ку-маяк киргенин тайлыбыр-лакер адыш чыскаалыкы-биле анаа байыры чедир-ген.

Ваштайгы салыдан эг-лөш-лө бо маргылдаада тыша хуретин аваныг, кашпалга ады аргазын, беш мөгезин билер, эки белет-

кедди, күш-дамыр талаа-зын сайыраңгай мөгелер хуреш турар дээрин көрүкчүлөр эскерип каан. Моон алгаш көргө, тыва хүреш сайыраң, хөжүд турары тодарай болган.

Тайлыбырлакчы -чарлак-чы В. С. Биче-оол тыва хүрешти сайыраңгай, сур-таалары херекке «Шын» солун улау ролду ойнап турарин демдегелер. Чүг-ле чылдынна Тилдеге хүн-де маргылдаа эртинги тур-дар эвес, тыва хүрешти сай-ыраңгынын айтырларынын көдүртү, чүчү кылдынын талаа-зын божип келген. Ол мышка хоочун мөгелери-нин арга-дуржулазын, анык спортчулары чедиш-кенин чырадыр чанчыл болган.

Устунде адаан мөгелери-вис бирги, ийги салыглар-да боттарынын онагарын чинги-биле октап ап, хүреш-ке мергежилини көргүс-кенир. Үшкү салыда Алек-сей Хомушку (Чөөн-Хөмч-көй), Куулар Чимит (Өвүр), Андрей Семис (Каа-Хөи), моол Равдан Давадалай ок-тактан. Бирги, ийги салы-дага Равдан эки хүрежи-рин хөйге көргүскен. Богу-ренер кижин болганда, ын-дыг-лаа бозур жүрүлүг.

Ычалга-даа бодунун онаа Вячеслав Монгушка (Чада-на) октактан.

Сес мөгө артка. Амир Монгуш (Сут-Хөл) Алик Комбуй-оолду (Өвүр), Вяче-слав Монгуш (Чадаана) Каң-Темир Кууларын (Кызыл хоорай), Аас Монгуш (Кы-зыл) Алдын-оол Кууларын (Чөөн-Хөмчик), Маадыр Монгуш (Кызыл) Уран-оол Донгакты (Кызыл) тус-тузу-нда октап алган.

Шилдиктеринин шилди-кэ дөрт мөгө артка. Олар болза Аас, Маадыр, Амир, Вячеслав Монгуштар-дыр. Во мөгелерин үстүнде ады киргенирин болгаш өскелерин-даа спортчу чедиш-кенирин В. С. Биче-оол хүрежири-биле дөшп унуп көзөгө азы хүрежин турар үедө долчузу-биле тайлы-бырлап турган. Аас Монгуш амыг үедө Красноярскиде шериг албаны эртинги, мында дээди мергежилини хүреш школындаа хостуг, самбо хүрештерге өөренип турар. Орта болган маргы-лааларга чедишкенин Аас, хүрештин, чангыс улаа эвес шаңдалыг черлерин алган, Республика Наадимынын дөрт дакпыр чемпиону, Тыванын «Арыдан» мөгези, делегей черелиг спорт мастери. Маадыр Монгуш

Тыванын үндүрүг полиция-зын ажилдакчызы, рес-публиканын суралгы мөгези, улау маргылааларга каш улаа шүгүл, үжүр-лешкен, спорт мастери. Амир Монгуш Сут-Хөл ко-жууда арат ажилдакчы-лыг, республика маргылда-ларына шүгүл, үжүр-лешип чорашан эң шымырак мөгелерин бирээни, спорт мастери. Вячеслав Монгуш Чадаанада автобаалаа ажилдап турар, күш-дамыр талаа-зын шымырак, тыва хүрештин аргаларын эки билер анык мөгө.

Бешки салыга Вячеслав Монгушту Аас кончү чараш октап, хөй тевере оло агаарга бир тыркылаангы, барып ушкан. Боттарынын аргаларын, тугар туудуштары эки билер, күжү дөт болганыдан Амир биле Маадыр дыка үр хүрешкен. Ону барымдаалааш, мөгелери хончулаштырышкан. Амир Монгуш канды-ла берги аргазы ажылгаары-биле хөдөлүп өгөлөш, ону чедир ажилдап шидайын баргаш, карак чивет аразында Маадырга доңгайты шедирин каапкан.

Маргылдаанын чемпиону үнерлерип үе келген. Артка ийи мөгө — Аас биле Маадыр стадионга аянык бол-ган чоргаар дөшп унуп келидилер. Аас Монгуш онаан долдадыр тыркы-лааш, артыдан барып ал-

гаш, доран-на чер дайды-рышкан. Тилдегенни 51 чылмын тураскааткан хүреш мар-гылаанын Аас Монгуш шүгүлөгөн. «Шын» солунун үжен үшкү чемпиону бол-ган. Аңаа чемпион кожа-зып, бирги чергенин дипло-муз, 1 миллион 500 муң рубльдин ашка шаңдалыг солунун акша шаңдалыг В. Ф. Чадамба биле кол редактору оралакчымы Н. С. Базыр тывыскаан. Маадыр Монгуш үжүр-леш-кен, Амир Монгуш биле Вячеслав Монгуш үшкү-дөрткү черлерин эгелер. Оларга солунун шаңдалыг тывыскаан. Хүрешке бештен өскө чедир чер-лерин алган мөгелерге «Хүреш» стадионун шаңдаларын берди.

Хүреш маргылаанын үжүлдө деткиччилер баа тургулаан. Тыванын харыл-заа болгаш информатика күрүнө будургуленин мөгези Федор Куулар сөөлү үедө чедишкенин хүрежин турарын барымдаалааш, ук будургулени начальниги Д. К. Донгак 500 муң рубльдин анаа деткимче кылдыр берген.

Эң эки дөзөни дөшп рес-публиканың уксажыдылга каттыгышынын тевези Олег Мекпер-оолга белеки афганчыларын мурун-дан ТР-нин Дээди Хуралы-ның депутаты Леонид Кара-оол берген. Ала-чурттуу Улут дайы-мын киржикчилеринин маадырлыг тулачу турга-нын дугайында чарлак-чы-тайлыбырлакчы көрү-кчүлөргө доктаам долчузу-биле чугаалап берип орган, ол мышка дайымын хоочуннарынга тураскааткан арлар, шүгүлөк, сымат стадионга чангылаанчү турган.

Тыва Республиканын Пре-зиденти Ш. Д. Ооржак хүреш маргылдаазын доозу-ган соонда стадионга унуп келеш, шүгүлден Аас Мон-гушка, үжүрлешкен Маадыр Монгушка байыр чедирген, моон сонгаар маргылдаа-ларга спортчу чедишкени-лерин бодурун күзөп.

Тилдегенни 51 чылмын тураскааткан тыва хүреш маргылаанын «Шын» со-лунун редакциязын, ажилдакчылары, судьялар организастыг эки өрттиргени демдегелер апар.

Таан-оол ХЕРТЕК.

ЧУРУКТАРДА: шүүлген мөгө Аас Монгуш биле үжүр-лешкен Маадыр Монгуш; хүреш үезинде.

Василий БАЛЧЫП-ООЛДУҢ тырттырган чуруктары.

ТӨРҮТТҮНГӨН ХҮНҮНЕР-БИЛЕ!

Бистин даай-авамыс, утбавыс, кат-невис, Вера Хертекова ШАРАПОВА май 14-те 45 харлаар. «Центр Азия», «Молодежь Тува», «Республика Тува» солунна-рын редакцияларына машинакчылашкан, ол солунна-рынын бижикчин бооп 17 чыл ажилдааш, амыг үеде Чазак чөринде оператор-машинакчы бооп ажилдап чо-руур.

Ажылгыр, эш-өөрүрүк, ажык сеткилдиг даай-авамыска, утбавыска, кат-невиске төрүттүнгөн хүнү биле байыр чедирип, кызгаар чок ынакшылын эскерип биле ажы-төлүңү, дундаларынын аразына калык чагай чурттаа-рын йөрөп, өөрүшкүнү, аас-кежикти күзелимс:

Частып үнген чөтөк ышкаш Часкы өйдө төрттүнгөн 45-төөн юбилей-биле Чечек сунуп, йөрөдизин:

Амдырал-чурттаганын, Ажыл-ижик ачы-төлүң Аас-кежик, ак орук, Чедишкенин бүрген чоруп!

Думзазы Марца, күдээни Эрес Казакович, оларнын уруулары Оюмаа, Куртай, Өсей-оол.

Мээң утбам Вера Хертекова ШАРАПОВА бо хүнерде 45 харлаанын демдегелер. Бичимде-ле өскүс калган кыс думзазы мени өскүсүрөтпей, амдырал-чурттаамга дуулажалып, чангыс-сүмезин берип, деткин чоруп угу-бамга төрүттүнгөн хүнү-биле өөрүшкүнү изерелип олур мин. 12 чыл бурунгаар чөтөвиз, иштиги херектер органианың улут истекчин Борис Михайлович Шара-пов албан-хүдөөленин күүсөдүн чораш, ооз-ондакка таварышкан, чымык өрөмчөйдөн чарлып чорутса-лаа, утбам калыг-бөргөлери алды эртин, кара чаксаан уруу-ларын өстүргөн. Улут уруу Саялаам Барнаул хоорайда орус улустун огу Андрей Скормороков-биле чурттап, өөренип чоруп. Оларын бичин кызы Наталья кызы авазынын өөрүшкүнү бооп чоруп болгаш уруу, күдээни 2 чыл болгаш кезде ажыл-агый институтун доозар. Огу Борис Кызылдын башки институтунун 2-ги курсчүзү.

Эрес-кежээ, эш-өөрүрүк алам ышкаш ынак утбамга төрүттүнгөн хүнү-биле ийги байыр чедирип, чазык ари-штырайына кезээде хүдүмзүгү чагынап, урууларынын аразына үрдө чурттаан деп йөрөвишкан, черге чедир мөгөймин.

Мария Донгурак.

ЧАРЛАДДАР

Аалчыларны чалап тур бис

Май 24-те 13 шакта Улусчу чогаалдыга бажы-нынга (ДШ) республиканың уран чүүл школа-зынын

КОНЦЕРТ-МАРАФОНУ болуп эртер. Киреринин өртээ — 5000 рубль. Күзелиг аалчыларны чаладымыс!

Школа баштаар чери.

Телевидение

Вторник

МАЙ 14
РТТ, БИРГИ канал

6.00 ТЕЛЕЭРТЕН.
8.40 Соңгудалар-96.
8.50 Хойяду үндүрүкчүзү.
9.00, 12.00, 15.00 МЕДЭЭ-ЛЕР.
9.15 «Тропиканын чажы-ды».
10.05 «Вистер».
10.50 «Каткы хөг панорама».

среда

МАЙ 15
РТТ, БИРГИ канал

6.00 ТЕЛЕЭРТЕН.
8.40 Соңгудалар-96.
8.50 Хойяду үндүрүкчүзү.
9.00, 12.00, 15.00 МЕДЭЭ-ЛЕР.
9.15 «Тропиканын чажы-ды».
10.05 Тема.
10.50 Дирин амытаннар ай-ма.

Четверг

МАЙ 16
РТТ, БИРГИ канал

6.00 ТЕЛЕЭРТЕН.
8.40 Соңгудалар-96.
8.50 Хойяду үндүрүкчүзү.
9.00, 12.00 МЕДЭЭ-ЛЕР.
9.15 «Тропиканын чажы-ды».
10.05 «Э. Рязанов, Парижтин чажыты», Бриджит Вар-до.
10.45 Аян-чорукчулар клубу.
11.30 Мультифильм.

«Шын» солун неделя дургузунда телекөрүкчүлөргө (Май 14-тен 16-га чедир)

08.00, 12.00, 15.00, 00.00 МЕДЭЭ-ЛЕР.
17.05 ...16 харга чедир болгаш оон өрү намызлар.
17.30 Спорт чеди хонукта.
18.00 МЕДЭЭ-ЛЕР.
18.20 «Тропиканын чажы-ды».
19.10 Килян түлүк.
19.35 Аялган тып.
20.05 Тема.
20.45 Тамчыктыг удунар, чаштар.
21.00 УЕ.
21.40 Соңгудалар-96.
21.50 Канск Фестиваль-95.
«Чажыт ажыл» деп фильм.
00.55 Хит-парад.
01.45—02.50 «Аныак Россия» 1-ги сериясы.
НИЙГИ ПРОГРАММА
«РОССИЯ» канал
7.30 «Дон Кихот», М/с.

8.00, 12.00, 15.00 МЕДЭЭ-ЛЕР.
8.15 «Вөгүн...»
8.25 Ажыл-иччи Россия.
8.45 Ном даштыда арын.
Лада Дэс.
9.00 Л-клуб.
9.45 «Санта-Барбара», Т/с.
10.35 «Абдуладжан», азы Стивен Спилберге турас-каадыг. Уран-чечен фильм.
12.20 Мультифильм.
12.35 Чөптүг чоруктуң үези.
13.30 Ажыл-иччи Россия.
14.00 Регро-шлягер.
14.25 Аргаларык бо-дур, кижини.
15.20 Кызыгаар чок бут бөмбүзү.
15.50 Мультифильм.
16.05 «Хуулгаанын чөмөдөн».

8.00, 12.00, 15.00 МЕДЭЭ-ЛЕР.
8.15 «Вөгүн...»
8.25 Ажыл-иччи Россия.
8.45 Соңгудалар-96.
9.00 Вөдүңүндөн бөдүң.
9.30 Бир баям бурунгаар.
10.00 «Санта-Барбара», Т/с.
10.50 «Инженер Гариннин буураашкына таварыш-каны». Уран-чечен фильм, 1-ги сериясы.
12.25 Оза канал.
12.55 «Хөгжүмүг тоолчур-гу чугаа».
14.00 Шарман-шоу.
15.20 Ажыл-иччи Россия.
15.45 «Галадиаторлар».
16.35 Уругларга медээлер.
7.45 Соңгудалар-96.
8.00, 12.00, 15.00 МЕДЭЭ-ЛЕР.
8.15 «Вөгүн...»
8.25 Ажыл-иччи Россия.
8.45 Соңгудалар-96.
9.00 Вөдүңү оюну.
9.30 Воду режиссер.
10.00 «Санта-Барбара», Т/с.
10.50 «Инженер Гариннин буураашкына таварыш-каны». Уран-чечен фильм, 2-ги сериясы.
12.20 «Киноаппараттыг кижини».
13.25 «Буде берген», Т/ф.
13.55 Ажыл-иччи Россия.
14.25 Репортер.
14.45 А. Пугачева.
15.20 Төңчү чок аян-чорук-

16.20 «Хүн үнер чүктүң тан-дымы», «Чурттаамда өскерлишкенин» деп бө-дүрүктө. В/ф.
16.35 Уругларга медээлер.
16.50 Месадесло.
17.00 Суралгы суур.
«ТЫВА» канал
17.55 Мультифильм.
18.05 Войдуз. Экология. Ка-дыкшыл.
18.30 Моолдун Иркутск хоорайда чингине консулу В. Дагва-биле интервью.
18.40 МЕДЭЭ-ЛЕР.
18.55 Инвалидтерин айты-рыгылар. Дорт эфир.
19.40 МЕДЭЭ-ЛЕР.
19.50 Коллаж.
«РОССИЯ» канал
20.00 МЕДЭЭ-ЛЕР.

16.50 Россия арын-шырайда.
«ТЫВА» канал
18.30 «Хая корун, келир үе-дин эскерип каар сен». Те-лефильм.
18.55 Бөредилге, кижизилде-ге.
19.20 МЕДЭЭ-ЛЕР.
19.30 Тыва ТВ-нин 30 чы-лынга.
19.40 МЕДЭЭ-ЛЕР.
19.50 Коллаж.
«РОССИЯ» канал
20.00 МЕДЭЭ-ЛЕР.
20.25 Соңгудалар-96.
20.40 «Санта-Барбара», Т/с.
21.30 «Буде берген...»
21.55 Соңгудалар-96.
22.15 «Хаан өлүрүкчүзү».

16.05 Мультифильм.
16.20 «Хуулгаанын чөмөдөн».
16.35 Көңүрү.
16.55 Уругларга медээлер.
17.05 Месадесло.
17.15 Россия арын-шырайда.
«ТЫВА» канал
17.45 «О» программа.
18.05 МЕДЭЭ-ЛЕР.
18.15 Болгаш шыгы.
18.55 Хөгжүмүг байыр.
18.40 МЕДЭЭ-ЛЕР.
19.50 Коллаж.
«РОССИЯ» канал
20.00 МЕДЭЭ-ЛЕР.
20.25 Соңгудалар-96.
20.40 «Санта-Барбара», Т/с.

«СПАРТАК» САДЫП АЛЫКЧЫЛАРНЫ ЧАЛАП ТУР

Кызыгаарлаан харысалгалыг «Спартак» эш-тежилгенин садды Тюмень хоорайда аккумуля-тор заводунун кылып будургени машина аккумуля-торларын садып турар. Бистин садмысыга өртөктер өске черлерге болдагар чини:

6 ст 55 — 250000 рубль.
6 ст 60 — 290000 рубль.
6 ст 75 — 320000 рубль.
Санажылга кандыг-лаа хевирин бооп болур. 1996 чыл дургузунда кандыг-лаа марканың машиналарына аккумуляторларын болгаш шил-дерин эккен садар чагаларын баш бурунгаар хүлөп алгаш, күүсөдип турар.

Бистин адресин: Кызыл, Бай-Хаак кудумчу-да машиналарга бензин куулар станция, КХЭ «Спар-тактын садмы» Телефоннар МЭМ 3-86-85, 3-89-50.

«ШЫН» СОЛУНДУ ДАМЧЫШТЫР

Бистин хүндүлүг, ынак акмыс Яков Базыр-оолович Кыргысты сөөлүгү орууче үдежиш, бүгү-ле талаа-зын алы-уузын чедирген Хандагайты суурун албан-орган-изация черлеринге, буянлыг сокууска, эң ылаңгы «Да-мырак», «Чечек» уруулар садтарынын коллективтерге, доругу-төредеринекке, ырак-улаң черден келген эргин кудаларымыска чурөвис хаанымында четтиргенивисти изергейдеп, черге чедир мөгөймин.

Өөнүн зою Павлина Монгушова, уруулары, огу, күдээни, эдержип чораш дундалары, кат-невис, чуржааттары, чоок эштери.

Анык-чалымы наамындан элекке чарылган бистин эр-гини ынак огулуусу Маадыр Валерьевич Оюну сөөлүгү орууче үдөжүнүн аар-бөге күнөринде биске эң бооп, азы-дузанын, деткимчеин көргүскөн ТР-нин Күш-жукутчура болган спорт талаа-зын күрүнө комитениң, Кызыл хоорай чангырамын иштиги херектер аргелинин, Дээди спортчу мергежил школынын, республиканын хүреш, хостуг хүреш федерацияларынын удуруткучуларына, коллективтерине, Таңды кожуунун Межегей, Кочетово суур-ларында келген доругу-төредеринекке, олгустун, бот-тарымыстың аш-өөрүскө, чангыс-лаасчыларымыска буян-ныг сеткилиңер дөш четтиргенивисти илергейдеп, черге чедип мөгөймин.

Оюнуларың өг-бүлөзү.
Ква Хем кожуунун Кулустугу суурда чурттап турар кат-невис каттааттары чапаның хөйөк күдээни Ортун-оол Доржтевич ХОВАЛТЫНН дөзөн өлүрүкчүлөрдүн холдунан мөгезин адынатты-шкан, Чөөн Хөмчик, Өвүр, Улуг Хем, Барын-Хөмчик, Кызыл кожуундарда чурттап чоруп кудаларымыска хаамы кызылдалды илергейдеминис.

Кызыл хоорай, Красноармейская, 100, индекс 667000.
Тургузучулары: ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫН ДААДИ ХУРАЛЫ ЧАЗАА БОЛ-ГАШ СОЛУНДУН КОЛ-ТЕКТИБИ.
Кол редактор В. Ф. ЧАДАМБА
РЕДАКЦИЈАНЫН КОЛЛЕГИЯЗЫ: В. С. Базыр (кол ре-дакторуң оралакчы), А. Б. Монгуш, А. О. Оорук (ка-рымысалгалы секретары), М. М. Сава (кол редакторуң оралакчы), Н. С. Эрген.
РЕДАКЦИЈАНЫН ТЕЛЕФОННАРЫ:
Кол редактор — 3-43-34; келген хөйөкчүлөр күдээни азыр чер — 3-44-26; кол редакторуң оралакчылары — 3-34-17; 3-34-91; харыскагалы секретары — 3-34-92; оралакчы-лары — 3-45-93.
КИЛИСТИЕР: ивятилел амыралы — 3-34-19; 3-34-98; улаутору — 3-34-49; 3-36-13; көзгө айкалыг — 3-36-82; культура өөрөанле болгаш чогаал — 3-39-15; мезгелек болгаш спорт — 3-37-11; огула — 3-34-39; 3-34-93; ча-гва — 3-39-43; корректорлар — 3-41-23; үндүрүкчүлөр — 4-27-41; солун келбей барганда — 3-57-92; 3-14-94; оугхалтерия — 3-41-16; чараалар кылдыза — 3-34-57.
Солун Россия Федерациязынын Парлаага болгаш мас-сады информация чөксетеринин талаа-зын азыр кууду-жуулаанын чагылаанына контрол болгаш бүртүк-те анык-талганга даугары — 100007.
Солунда парлалтыган материалдарын авторларынын оозаалары редакциянын туружу-биле аутушыны барыя олур. Айттыгына санакы болгаш өскө-лаа фактылары, амылаалары дөш авторлар боттары харысалгалыг.
Тыва Республиканын Пар-лаага болгаш информатика талаа-зын Күрүнө комите-тинин гидрографы: Кы-зыл. Шеткин болгаш Кравченко суулукчузү, ба-жың № 1.
Агар саны: КБ «Тыва кредит», № 363906, кorr. сч. 700161629, МФО 49304729. ИНН — 1701008465.
Солун Россия Федерациязынын Парлаага болгаш мас-сады информация чөксетеринин талаа-зын азыр кууду-жуулаанын чагылаанына контрол болгаш бүртүк-те анык-талганга даугары — 100007.
Солунда парлалтыган материалдарын авторларынын оозаалары редакциянын туружу-биле аутушыны барыя олур. Айттыгына санакы болгаш өскө-лаа фактылары, амылаалары дөш авторлар боттары харысалгалыг.